

SURŪRĪ'NİN AĦKĀM-I NŪCŪM İSİMLİ BİR ESERİ VAR MI?

Hakan YAMAN

ÖZET

Kanunî döneminin önemli bilim adamlarından Gelibolulu Surūrī yaptığı şerhler ve tercümelemlerle ün kazanmıştır. Onu meşhur eden Mesnevî ve Şebistân-ı Hayâl şerhlerinin yanında Arapça ve Farsça yazdığı eserler ve bu dillerden Türkçeye aktardığı kitaplar da bulunmaktadır. Eserlerinin sayısını kesin olarak bilmemekle birlikte, telif ve tercüme otuz civarında eseri olduğunu tahmin ediyoruz. Surūrī'nin çevrilerinden birisi de Kazvini'nin ünlü Kitâbü'l-'acâ'ib ve'l-Ġarâ'ib isimli kozmografya eseridir. Ancak çeşitli kaynaklar Surūrī'nin ilm-i nücuma dair bir eser kaleme aldığından söz eder. Eldeki kaynaklar ışığında Surūrī'nin böyle bir eseri olup olmadığını ortaya çıkarmaya çalışacağız.

Anahtar kelimeler: Sururi, Ahkam-ı Nücum, Kazvini, Kitabul acayib

DOES SURŪRĪ HAVE A BOOK CALLED “AĦKĀM-I NŪCŪM”?

ABSTRACT

One of the famous scientists of the Kanuni period, Gelibolulu Sururi, gained his reputation by his commentary-books and his translations. His commentaries to “Mesnevi” and “Şebistan-i Hayal” which made him famous, his books in Arabic and Farsi and his translations from these languages can be mentioned as major parts of his work. Although it is not exactly known how many books he published, total number of his books are assumed to be around 30 including his translations and compilations. One of his translations was famous cosmology book of the time “Kitâbü'l-'aca'ib ve'l-Gara'ib” by Kazvini. Although most of the sources about “Sururi” claim him to author a book about “ilm-i nücüm” (science of stars), the mentioned book is unfortunately not available in any library. In this article we will try to verify whether Sururi really authored an astrology book, making use of dependable sources available.

Key words: Sururi, Ahkam-ı Nücum, Kazvini, Kitabul acayib

Giriş

Gelibolulu Muşliheddin Muşţāfâ Surūrī yaptığı şerhler, tercümelemler ve kaleme aldığı diğer eserleriyle on altıncı yüzyılın önde gelen şahsiyetlerinden biridir. Birbirinden çok farklı konularda eser veren Surūrī'nin eser sayısı tartışmalıdır. Çeşitli kaynaklarda yaşının yarısı kadar eser verdiği belirtilse de, yetmiş iki yaşında ölen şairin tam otuz altı eseri olduğu bilgisi doğru değildir. Surūrī naiblikten müderrisliğe değişik devlet kademelerinde görev yapmış, döneminin

---

Turkish Studies

*International Periodical For the Languages, Literature
and History of Turkish or Turkic*

Volume 3/2 Spring 2008

önemli bilim adamlarından biridir. Onun bilim adamı kimliği dışında bir de derviş kimliği bulunmaktadır. Surūrî'nin bu iki karakterinden biri hayatının bazı dönemlerinde daha ön plânda olmuştur. Surūrî kimi zaman bir derviş gibi inzivaya çekilmiş, kimi zaman ise bilim adamı kimliğiyle medreselerde müderrislik görevlerinde bulunmuştur. Surūrî'nin hayatının önemli evrelerinden biri de Kanunî tarafından Şehzade Mustafa'nın hocalığına atanmasıyla başlamıştır. Surūrî'nin bu dönemi oldukça verimli geçmiş, pek çok eser meydana getirmiştir. Bu dönemde yazdığı çok sayıdaki eserlerinden biri de Tire Necip Paşa Kütüphanesindeki Ahkâm-ı Nücûm adıyla kayıtlı olan kitabıdır. Ahkâm-ı Nücûm, konusu bakımından oldukça dikkat çekici bir eser olması nedeniyle inceleme konumuz olmuştur. Ancak eseri inceledikçe eser hakkında bilinenlerden farklı sonuçlar elde ettik. Bu sebeple yazımızda, bazı kaynaklarda Surūrî'nin yazdığı belirtilen Ahkâm-ı Nücûm veya 'İlm-i Nücûm isimli eser hakkında ulaştıklarımızı Türkoloji dünyasıyla paylaşmak ve günümüze dek süren bir yanlışlığı düzeltmeyi amaç edindik.

1. Surūrî'nin Hayatı

Kaynaklarda adı Muşlihe'd-dîn Muştafâ b. Şa'bân el-Gelibolî er-Rûmî olarak verilen Surūrî 1491 senesinde Gelibolu'da zengin bir ailenin çocuğu olarak doğmuştur. Varlıklı bir ailede yetişen ve iyi bir tahsil gören Surūrî, döneminin önemli hocalarından Nihalî Cafer Çelebi, Kara Davud Efendi, Kadrî Efendi, Taşköprüzade Mustafa Efendi, Abdulvasi Efendi ve Fenarîzade Muhiddin Efendi gibi büyük şahsiyetlerden ders alarak öğrenimini tamamlamıştır.

Hocası Fenarîzade İstanbul'a 1521'de kadı tayin edilince onu da yanına bâb nâibi olarak almıştır, daha sonra tezkireci olan Surūrî ve hocasıyla arasına giren soğukluk yüzünden Nakşibendî şeyhi Mahmud Efendi'den el alıp derviş olmuştur. Fenarîzade'yle arası düzelince yeniden onun yanında çalışmaya başlamıştır. Ardından 1523 yılında Gelibolu'da Sarıca Paşa Medresesi'nde ilk müderrislik görevine atanmıştır. 1526'dan 1537 tarihine kadar Pîrî Paşa Medresesi'nde çalışan Surūrî, 1537'de Kasım Paşa'nın yeni yaptırdığı medreseye müderris olarak davet edilmiştir. Burada müderrislik yaptığı sırada yine tasavvufa meyleder ve müderrislik görevinden istifa ettikten sonra Surūrî, bütün malını mülkünü satıp Kasımpaşa'da bugün yeri bilinmeyen bir cami yaptırıp orada inzivaya çekilmek istemiştir. Ancak medreseyi yaptıran Kasım Paşa'nın ısrarıyla görevine geri dönen Surūrî derviş kıyafetiyle ders verir ve Mesnevî okutmaya başlar.

Surūrî'nin hayatında bir çok dönüm noktası olmuştur, bunlardan belki de en önemlisi Kanunî'nin oğlu Şehzade Mustafa'ya

---

Turkish Studies

*International Periodical For the Languages, Literature
and History of Turkish or Turkic*

Volume 3/2 Spring 2008

hocalık etmeye başladığı 1548 senesidir. Surūrî dostlarının tavsiyelerini dinlemeyip Şehzade'nin yanına gelir ve beş yıl boyunca ona hem hocalık hem sırdaşlık eder. Şehzade için Bahru'l-Me'ârif'i telif, Zâhîretü'l-Mülûk ve Kitâbü'l-'Acâ'ib ve'l-Ġarâ'ib isimli kitapları tercüme, Gülistan, Bostan, Kadı Beyzavî Tefsiri, Mu'ammeyât ve Şebistân-ı Hayâl eserlerini ise şerh etmiştir.

Şehzade Mustafa'nın Kanunî'nin emriyle 1553'te Karaman Ereğlisi'nde öldürülmesiyle birlikte Surūrî bütün resmî görevlerinden ayrılıp son inzivasına çekilmiştir (Kutluk 1989: 460). Vefatına kadar da kendisini yazılarına ve yaptırdığı mescide adamıştır. Ölümü için "mî-reved be-behişt" ve "gitti cihândan Surūrî" mısralarıyla düşürülen tarih, hicri 969 senesini gösterir. Kendi yaptırdığı mescidin bahçesinde 1569 yılında toprağa verilen şairin kabri bugün kayıptır.

2. Eserleri

Üç dilde eser vermiş olan Surūrî'nin en meşhur kitabı Bahru'l-Me'ârif'tir. Onun bu eseri asırlar boyu divan şiirini öğrenenlerin temel kaynağı olmuştur. Çeşitli kütüphanelerde pek çok nüshası mevcut olan Bahru'l-Me'ârif'in müellif hattı olduğu belirtilen nüshası, Manisa İl Halk Kütüphanesi 45 Hk 1638 numarada kayıtlı bulunmaktadır. Bu eser üzerine Ege Üniversitesi'nde 1986 yılında Halil İbrahim Okatan'ın "Süruri'nin Bahru'l-Ma'arif'i, İnceleme ve Mukaddime Metni" ve İsmail Güleç'in 1997'de İstanbul Üniversitesi'nde "Bahrü'l-Ma'arife Göre Edebi Kavramlar" isimli yaptığı basılmamış yüksek lisans tezleri bulunmaktadır.

Surūrî'yi meşhur eden şerhleri olmuştur. Bunların en tanınmış Mesnevî'ye yaptığı şerhtir (İsen 1999, 413) ve yaptığı bu şerh dolayısıyla da Mesnevî şarihi diye ün kazanmıştır. 1997 yılında Selçuk Üniversitesi'nde Orhan Baştürk "Süruri'nin Mesnevi Şerhi" adlı tanıtımlı, indeksli ve tenkitli metin biçiminde bir yüksek lisans tezi hazırlamıştır. Bunlardan başka Surūrî'nin eserleri üzerine pek çok basılmamış doktora ve yüksek lisans çalışması yapılmıştır. Bunlardan, Bilal Elbir'in "Surūrî'nin Şerh-i Şebistan-ı Hayal'i, Metin-İnceleme" adlı 2003 tarihinde Ege Üniversitesi'nde hazırlamış olduğu doktora, Meral (Ortaç) Oğuz'un yine Ege Üniversitesi'nde hazırlamış olduğu "Surūrî'nin Şerh-i Divan-ı Hafız'ı" başlıklı yüksek lisans ve Ahmet Faruk Çelik'in Selçuk Üniversitesi'nde "Surūrî'nin Hafız Divanı şerhinin incelenmesi ismindeki yüksek lisans tezlerini sayabiliriz.

Surūrî Arapça ve Farsça çeviriler yapma ve bu dillerde kitaplar yazmanın yanı sıra şairdir de. Aşık Çelebi şair Surūrî'nin üç divanı olduğunu bildirmektedir. Ancak bugün elimizde küçük hacimli bir divanı bulunmaktadır (Güleç: 2001, 13). Divan şiirini öğrenmek

---

Turkish Studies

*International Periodical For the Languages, Literature
and History of Turkish or Turkic
Volume 3/2 Spring 2008*

isteyenler için yazdığı Baḥrū'l-Me'ārif adlı eserinde de kendi şiirlerinden örnekler bulunmaktadır.

Surūrī'nin Türkçe , Arapça ve Farsça olmak üzere üç dilde kaleme aldığı eserlerin sayısı daha önce de belirttiğimiz üzere tartışmalıdır. Eser sayısı kimi kaynaklarda tam 36 kimilerinde ise otuzun üzerinde denilerek kesin bir sayı belirtilmemektedir. İsimleri verilen kitaplarından bir kısmının hiçbir yerde kaydı bulunmamaktadır. Bunun yanında Surūrī'nin bazı eserleri çeşitli kütüphanelerde farklı isimlerle kaydedildiklerinden ve onları bir Molla Kasım gelip düzeltmediğinden tespit etmek oldukça güçtür. Ancak kütüphanelerde belirleyebildiğimiz eserleri şunlardır:

1. Şerḥ-i Risāle-i Mu'ammā-yı Mīr Ḥüseyn, 2. Şerḥ-i Mu'ammeyāt-ı Mollā Cāmī, 3. Şerḥ-i Mu'ammeyāt, 4. Ravzu'r-Reyāhīn fi Ḥikāyetü's-Şālihīn, 5. Baḥrū'l-Me'ārif, 6. Tercüme-i Mu'ciz mine't-Tıb, 7. Şerḥ-i Dīvān-ı Ḥāfız, 8. Şerḥ-i Ebced veya Tefsīr-i Ebced, 9. Şerḥ-i Şebistān-i Ḥayāl, 10. Zāhretü'l-Mülük, 11. Kitābü'l-'Acā'ib ve'l-Ġarā'ib, 12. Tercüme-i Risāle-i Bıhcın, 13. Şerḥu Merāḥu'l-Ervāḥ, 14. Şerḥ-i Gülistān, 15. Ḥavāşī li-Şerḥi İsağoci, 16. Şerḥü'l-Emsileti'l-Muhtelifi, 17. Tefsīru Süreti Yūsuf, 18. Şerḥ-i Binā, 19. Risāle fi's-Siġa, 20. Şerḥ-i Emsile, 21. Şerḥ-i Büstān, 22. Şerḥ-i Mesnevi, 23. Şerḥ-i Tefsīr-i Kāḍi Beyḍavī, 24. Ḥāşiyetü'l-Hidāye ve'l-'İnāye, 25. Kānūnnāme-i Ḥıtay ve Ḥotan, 26. Şerḥü'l-Mışbāḥ fi'n-Naḥv, 27. Dürretü'l-Yetīme, 28. Şerḥ-i Mu'ammā-yı 'Alī Girāy, 29. Hüsām Kāḥi' Ḥāşiyesi, Dīvān 30.

Surūrī'nin hayatı ve eserleri tezkirelerde bölük pörçük verilmeyle birlikte en derli toplu bilgi Ömer Faruk Akün'ün (Akün 1957) ve İsmail Güleç'in (Güleç 2001) makalelerinde yer almaktadır.

2.1. Aḥkām-ı Nücüm

Tire Necip Paşa Kütüphanesi Yazma Eserler KataloĖu'nda adını gördüğümüz bu eseri başkaca bir kaynakla teyit edemediğimizden, yukarıda Surūrī'nin eserleri verilirken inceleme metnimiz olan Aḥkām-ı Nücüm listenin dışında tutulmuştur. Tire Kütüphanesi kataloğunun dışında hiçbir kaynakta Aḥkām'ın adı geçmemektedir, ancak bazı kaynaklarda Surūrī'nin ilm-i nücüm hakkında eser verdiğinin bildirilmesi elimizdeki yazmanın İlm-i Nücüm nüshası olduğunu düşünmemize sebep olmuştur.

Eslāf'tan Surūrī'nin Kitāb-ı Nücüm adında bir eseri olduğunu öğreniyoruz (Reşat 117). Ömer Faruk Akün (Akün 1957) ve Türk Dili ve Edebiyatı Ansiklopedisi'nde (Türk Dili, 8/78) eser adı vermeksizin Surūrī'nin ilm-i nücüm alanında bir eseri olduğunu belirtmektedir. Sicill-i Osmanî'de ise Surūrī'nin eserleri isim isim verilirken, yalnızca

Turkish Studies

*International Periodical For the Languages, Literature
and History of Turkish or Turkic*

Volume 3/2 Spring 2008

bir eseri kesin olmayan bir tavırla “nücümde bir kitap” şeklinde belirtilmiştir. (Süreyya 1996, 1556) Benzer bir ifadeye Büyük Türk Klasikleri’ndeki Süruri maddesinde (Büyük Türk Klasikleri, 4/165) “... ilm-i nücüm ... gibi çeşitli konularda eseri vardır,” biçiminde de rastlanmaktadır. Surūrī’nin eserlerinin isimlerini veren Ayvansarāyī de (Galitekin 2001, 398, 399) de Kitāb-ı Nücüm ismini zikretmiş fakat Kitābu’l-’Acā’ib’den hiç söz etmemiştir. Osmanlı Müellifleri’nde ise (Mehmed Tahir 1333: II/226) Tercüme-i ‘Acā’ib-i Maḥlūḳāt ve Kitābü’l-’Acā’ib ve’l-Ġarā’ib olarak eserin iki isminden birden bahsedilirken Aḥkām-ı Nücüm hiç anılmamaktadır. Ancak aynı kitapta Mehmed Tahir, Müneccim Çelebi’nin yazdığı Aḥkām-ı Nücüm (Mehmed Tahir 1333: III/301) isimli eserinden söz etmiştir. Kültür Bakanlığı Yayınları arasında çıkan, Tezkirelere Göre Divan Edebiyatı İsimler Sözlüğü’nde de Surūrī’nin eserlerinin arasında Kitāb-ı Nücüm da bulunmaktadır (Komisyon 1988).

Adı geçen kaynakların hiçbirinde Kitāb-ı Nücüm ya da ‘İlm-i Nücüm şeklinde verilen eserin nüshasının nerede olduğu yazılmamıştır. Yalnız İsmail Güleç (Güleç 2001) Surūrī’nin eserlerini verirken ilk sıraya Aḥkām-ı Nücüm’u koymuş ve Tire Necip Paşa Kütüphanesi’nde böyle bir yazmanın varlığından bahsetmiştir. Güleç’in de belirttiği üzere Tire Necip Paşa Kütüphanesi Yazma Eserler Kataloğu’nda NP 467 numarasıyla Surūrī adına müellif hatıyla olduğu gösterilen bir Aḥkām-ı Nücüm kayıtlıdır. (Yıldırım 2003, 342) Ancak bu yazma¹ incelendiğinde ilk sayfasında kitap isminin bulunmadığını, yazmanın sonunda ise ne istinsah tarihinin ne de müstensihinin adının kaydedildiği görülmektedir. Yalnızca eserin ilk varasının a yüzünde başka bir kişi tarafından yazıldığı ve sonradan eklendiği belli olan bir “kitāb-ı aḥkām” ibaresi bulunmaktadır. Bunun dışında yazmanın başında ve sonunda ne müstensih adına ne de istinsah tarihine dair hiçbir kayıt yer almamaktadır. Tam aksine kitabın 2a sayfasında ikinci satırdan başlayıp beşinci satıra kadar, Mekke’den bir tüccarın Kitābü’l-acā’ib ve’l-Ġarā’ib’i yazara gönderip şerh ve beyan etmesini istediği yazılıdır. 1b’nin kenarına farklı bir yazı karakteriyle yazılmış “mütercim-i merḥūm Surūrī Efendi’niḡ kendi ḥaṭṭı” notu, yazmanın müellif yazısıyla olduğu konusundaki tek kanıttır. Ancak bu delil yeterli ve güvenilir değildir.

Surūrī’nin Arapçadan çevirdiği Kitābü’l-acā’ib ve’l-Ġarā’ib isimli eseri olduğunu biliyoruz. Yazar bu eserini Şehzade Mustafa için çevirmeye başlamış ancak Şehzade’nin katledilmesiyle Kazvīnī’nin

¹ Burada Tire Necip Paşa Kütüphanesi müdürü Ali İhsan Yıldırım Bey’e ve Vakıflar Genel Müdürlüğü yetkililerine gösterdikleri ilgi ve yardım severlikten ötürü teşekkürü borç bilirim.

Turkish Studies

*International Periodical For the Languages, Literature
and History of Turkish or Turkic
Volume 3/2 Spring 2008*

İslam coğrafyasında çok ünlü olan bu kitabının tercümesini yarıda bırakmıştır. Bunun gibi, Aḥkām-ı Nücüm'un (Aḥkām: 145a) da Kitābü'l-acā'ib ve'l-Ġarā'ib (Manisa 1: 175a; Manisa 2: 161b) gibi Şehzade Mustafa için yazıldığı hem eser içinde hem de İsmail Güleç'in (2001: 8, 12) makalesinde belirtilmektedir. Aḥkām-ı Nücüm'un aksine Kitābü'l-acā'ib ve'l-Ġarā'ib'in nüshaları değişik kütüphanelerde mevcuttur. Bunun üzerine Kitābü'l-acā'ib ve'l-Ġarā'ib'in kütüphanelerde kayıtlı nüshalarını aradık. Sonuç olarak Manisa İl Halk Kütüphanesi'nde 45 Hk 5355 ve 45 Hk 3109 numaralarda kayıtlı iki yazmayı tespit edip eserlerin kopyalarını www.yazmalar.gov.tr adresinden aldık.

Daha ilk bakışta Tire'deki eserin neredeyse yüzde yüz oranında Kitābü'l-acā'ib'le örtüştüğünü gördük. İşte bu örtüşme dolayısıyla Aḥkām-ı Nücüm adıyla Tire'de kayıtlı bulunan eserin aslında Kitābü'l-acā'ib ve'l-Ġarā'ib'in bir başka nüshası olduğunu düşünmekteyiz. Hem Tire hem de Manisa yazmalarının 1b sayfaları “Ḥamd ol mübdî-i ḥakîme ki âsmânı bünyâd kıldı ve şükr ol muḥteri-i kerîme ki zemîni miḥâd kıldı ve anı ecrâm-ı ‘ulviyyât ile rüşen eyledi ve bunı ecsâm-ı süfliyyât birle müzeyyen eyledi beyt...” şeklinde başlamaktadır.

Manisa İl Halk Kutüphanesi nüshalarından 45 Hk 3109 numaraya kayıtlı yazmanın sonunda “...Sultân Muştafâ be-taḥdîr-i ilâhî mazhar-ı ḳahr-ı pâdişâhî vâkı’ olup bu nişîmen-i âlâmdan irtiḥâl ve me’men-i dâru's-selâma intikâl eyleyüp ḥâcesi olan Surūrî-yi faḳîr bu emrde dilgîr olup te’lifine yine ferâgat kılip kitâb itmâm kılinup bu ikisine ḥayr du‘â olunmak için mâcerâya işâret olındı bunlara du‘â-yı ḥayr êdene Allâhu ta‘âlâ raḥmet eylesün...” diye yazılarak kitaba son verilmiştir.

45 HK 5355 numaralı diğer Manisa nüshasında ise “...Sultân Muştafâ be-taḥdîr-i ilâhî mazhar-ı ḳahr-ı pâdişâhî vâkı’ olup bu nişîmen-i âlâmdan irtiḥâl ve me’men-i dâru's-selâma intikâl eyleyüp ḥâcesi olan Surūrî-yi faḳîr bu emrden dilgîr olup te’lifden ferâgat kılip kitâb nâ-tamâm ḳalup bu iki du‘âya muḥtâc bî-çârelere ḥayr du‘â olunmak için mâcerâya işâret olındı bunlara du‘â-yı ḥayr êdene Allâhu ta‘âlâ raḥmet eylesün...” diyerek kitap bitirilmiştir.

Tire yazmasının sonunda da “...Sultân Muştafâ be-taḥdîr-i ilâhî mazhar-ı ḳahr-ı pâdişâhî vâkı’ olup bu nişîmen-i âlâmdan irtiḥâl ve me’men-i dâru's-selâma intikâl eyleyüp ḥâcesi olan Surūrî-yi faḳîr bu emrden dilgîr olup te’lifden ferâgat kılip kitâb nâ-tamâm ḳalup bu ikisine ḥayr du‘â olunmak için mâcerâya işâret olındı bunlara du‘â-yı ḥayr êdenlere Allâhu ta‘âlâ raḥmet eylesün...” ifadesi yer almaktadır.

Turkish Studies

*International Periodical For the Languages, Literature
and History of Turkish or Turkic*

Volume 3/2 Spring 2008

SONUÇ

Yazmalar karşılaştırılınca Tire Necip Paşa Yazma Eserler Kataloğu'nda Ahkām-ı Nücüm adıyla ve NP/467 numarayla kayıtlı bulunan yazmanın Kitābü'l-acā'ib ve'l-Ġarā'ib'in tercümesinin başka bir nüshası olduğunu tespit ettik. Ayrıca İsmail Güleç bu yazmanın Tire'de iki nüshası olduğunu belirtmiştir, fakat katalogda farklı iki numaralandırma yapıldığından Güleç iki farklı nüsha olduğunu düşünmüş olmalıdır. Oysa kütüphanede eserin sadece bir nüshası bulunmaktadır.

Surūrî'nin ilm-i nücüm üzerine yazdığı böyle bir eserden kaynaklarda niçin bahsedildiği sorununun kaynağına gelirse, bizim tahminimiz, bu adlandırmanın yani ilm-i nücüm'un sözünün bir eser adından çok bir terim yahut bilim dalının adı olarak kullanılmasından kaynaklandığı yönündedir. İlm-i nücüm eskilerin astronomi ve astroloji bilimine verdikleri addır. Surūrî'nin Qazvîni'den tercüme ettiği Kitābü'l-acā'ib ve'l-Ġarā'ib'in baş tarafında uzun uzadıya Ay, Güneş, Dünya, yıldızlar ve burçlardan bahsedildiğinden eserin astrolojiyle ilgili olduğu sanılmıştır. Fakat yukarıda belirttiğimiz üzere eser Kitābü'l-acā'ib'in başka bir nüshası olmalıdır.

KAYNAKÇA

- AKÜN, Ömer Faruk (1957) "Süruri" İslam Ansiklopedisi, c. 12, s. 249, 250.
- Büyük Türk Klasikleri (1986) Ötüken Yayınları, İstanbul, c. 4, s. 165.
- ELBİR, Bilal (2007) "Surūrî'nin Şerh-i Şebistân-ı Hayâl'indeki Şerh Metodu ve Hurûflük Yansımaları" Turkish Studies / Türkoloji Araştırmaları, Volume 2/3, S. 212-229, <http://www.turkishstudies.net/dergi/cilt1/sayi5/sayi5pdf/elbirbilal.pdf>.
- GALİTEKİN, Ahmed Nezih (2001) Ayvansarâyî Hüseyin Efendi, Hadikatü'l-Cevâmi', İşaret Yayınları, İstanbul.
- GÜLEÇ, İsmail (2001) Gelibolulu Muslihiddin Süruri, Hayatı, Kişiliği, Eserleri ve Bahrü'l-Maarif isimli eseri, Osmanlı Araştırmaları: The Journal of Ottoman Studies, XXI, s. 211-236.
- İSEN, Mustafa (1994) Künhü'l-Ahbar'ın Tezkire Kısmı, Atatürk Kültür Merkezi Yayını, Ankara.
- İSEN, Mustafa (1999) Latifi Tezkiresi, Akçağ Yayınları, Ankara.

Turkish Studies

*International Periodical For the Languages, Literature
and History of Turkish or Turkic
Volume 3/2 Spring 2008*

- İPEKTEN, Haluk vd., (1988) Tezkirelere Göre Divan Edebiyatı İsimler Sözlüğü, Kültür ve Turizm Bakanlığı Yayını, Yorum Matbaası, Ankara, s. 460.
- KUTLUK, İbrahim (1989) Kınalı-zade Hasan Çelebi Tezkiretü'ş-Şuara, c. 1, Türk Tarih Kurumu, Ankara.
- KUTLUK, İbrahim (1997) Beyani Mustafa bin Carullah Tezkiretü'ş-Şuara, Türk Tarih Kurumu, Ankara.
- OKATAN, Halil İbrahim (1986) Süruri'nin Bahru'l-Maarifi – İnceleme ve Mukaddime Metni-, Ege Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Basılmamış Yüksek Lisans Tezi, Danışman Doç. Dr. Tunca Kortantamer.
- REŞAT, Faik (?) Eslaf, Tercüman 1001 Temel Eser.
- SÂMÎ, Şemsettin (1996) Kāmüsu'l-A'lâm, Tıpkıbasım, c. 4, s. 1558, Kaşgar Neşriyat, Ankara.
- SEHÎ Bey (1980) Tezkire Heşt Behişt, Tercüman 1001 Temel Eser, İstanbul.
- SÜREYYA, Mehmed (1996) Sicill-i Osmanî, Tarih Vakfı Yurt Yayınları, c. 5, s. 1156, İstanbul.
- SURÜRÎ, Aḥkām-ı Nücüm, Tire Necip Paşa Kütüphanesi, No: NP/467
- SURÜRÎ, Manisa İl Halk Kütüphanesi, No: 45 Hk 3109
- SURÜRÎ, Manisa İl Halk Kütüphanesi, No: 45 HK 5355
- TAHİR, Mehmed (Hicri 1333,1344) Osmanlı Müellifleri I, II, III, Matbaa-ı Amire, İstanbul.
- Türk Dili ve Edebiyatı Ansiklopedisi, Dergah Yayınları, İstanbul, c. 8, s. 78.
- YILDIRIM, Ali İhsan (2003) Necip Paşa Kütüphanesi Yazma Eserler Kataloğu I, Tire.

Turkish Studies

*International Periodical For the Languages, Literature
and History of Turkish or Turkic*

Volume 3/2 Spring 2008